«Poesia», de Josep Carner: Ressenya i vindicació

per Joan Ferraté

La publicació, el 1957, del volum de *Poesia,* primer d'unes *Obres completes* que mai no es van arribar a completar, de Josep Carner, no va produir cap efecte seriós enlloc, fora, potser, del ressò que devia tenir en la vida imaginativa d'algun lector escadusser. Però els lectors de Carner érem aleshores ben pocs, i ja feia molts anys d'ençà que havíem elegit de ser-ho fins els més joves d'entre nosaltres; el fet és que, tot comptat i debatut, que es recordés del nostre poeta no hi havia en aquells temps, si no fem cas dels quatre planetes erràtics que, segons el registre dut per Albert Manent, érem aleshores, juntament amb ell mateix, Joan Fuster, el meu germà Gabriel i jo, sinó les romanalles dels seus coetanis, una gent de setanta anys que l'havien llegit amb fascinació apassionada quan eren molt joves, entre 1904 (any del *Llibre dels poetas*) i 1914 (any de *La paraula en el vent* i d'*Auques i ventalls*), però que en el 1957 ja devien haver plegat de tenir cap interès a llegir-ne res de nou, i els pocs fidels que potser encara li quedaven de la generació següent de lectors, entre els quals hi havia hagut escriptors com Foix, Riba i Marià Manent, que van aprendre de Carner el seu ofici de poeta i que segurament, doncs, més que cap dels altres, s'havien llegit amb una cura especial els únics tres llibres que Carner va publicar en els darrers anys del seu aprenentatge, a més del recull antològic de poesies d'amor que era *La inútil ofrena* (1924), que són: *Bella terra, bella gent* (1918), *L'oreig entre les canyes* (1920) i *El cor quiet* (1925), però que tampoc no és de creure que, l'any 1957, obrissin el volum de *Poesia* disposats a aprendre-hi res ni tan sols a entendre'n res (amb l'excepció, és clar, de Marià Manent, que en va fer el pròleg i hi va treballar d'altres maneres). Dels lectors i escriptors de la generació dels que van fer vint anys entre el 1926 i el 1940 (Rosa Leveroni, Vinyoli, Espriu, per esmentar-ne alguns), no podem pas pensar que n'hi hagués gaires que, el 1957, tinguessin gens de ganes de posar-se a llegir Carner seriosament, quan és tan clar que potser mai cap d'ells no ho havia fet abans, malgrat

que va ser, sense cap dubte, pensant sobretot en ells que Carner, després d'haver-ne passat set sense publicar res, en el curs de només quatre anys va treure tres llibres nous del tot admirables: *El veire encantat* (1933), *La primavera al poblet* (1935) i *Lluna i llanterna* (1935), i va reeditar, corregits, dos d'entre els més característics dels seus llibres vells: *Auques i ventalls* (1935) i *Bella terra, bella gent* (1936). Quant a la meva generació, la dels que en vam fer vint en el curs dels quinze anys que van seguir immediatament la guerra civil, és ben clar ara que, com a generació, mai no va saber res de res de Carner. Això, no cal pas que ho atribuïm de cap manera important a la campanya de descrèdit que Joan Triadú es va entestar a menar contra Carner en el curs dels deu o quinze anys que van seguir la publicació de la seva primera antologia (1951), campanya que, per molt tenaç que fos, no podia afectar gaire la reputació de Carner entre el públic, vistes les circumstàncies. Molt més important que els esforços que va fer l'impertèrrit Triadú per enfonsar Carner va ser el triomf que havia assolit, justament aleshores, la política oficial dels deu o quinze anys precedents contra la cultura catalana i el fet que, com a conseqüència d'aquesta política, les promocions de lectors més joves de la generació postbèl·lica que en el curs de la dècada dels cinquanta van fer vint anys, i que normalment haurien hagut de llegir-se els autors catalans del moment, mai no van existir com a públic, ni per Carner ni per cap altre escriptor català, i difícilment cap d'ells, doncs, no va poder ser influït per les aversions ni els gustos de Triadú. Els únics lectors que va arribar a tenir Triadú en el curs d'aquells anys de cultura catalana espectral van ser només alguns dels seus companys de generació de les promocions més velles, de la desorientació dels quals la seva posició crítica hostil a Carner no passava de ser res més que el símptoma més desagradable, i el que quedava dels lectors catalans de les generacions de la pre-guerra, cap dels quals, evidentment, no calia que fes gens de cas dels judicis de Triadú, i davant dels quals es van, doncs, inhibir, perquè, el que és la gent del nostre país, sempre s'ha estimat més deixar que vagi endavant la injustícia amb els altres que no pas haver de tenir raons. No va ser fins la dècada dels seixanta que va començar a treure el nas, de mica en mica, una nova generació de lectors de català, després de tota una generació (dues mitges generacions, de fet: les darreres promocions de la meva i les primeres de la nova) de joves catalans lectors d'Antonio Machado, Vicente Aleixandre i Blas de Otero (i no pas de Carner, Riba o Espriu), que va ser la primera que Triadú hauria pogut entabanar, si no fos que tampoc no el van llegir: els tinois i tinoies d'aleshores van provar, si de cas, d'educar la seva sensibilitat recorrent a la guia que tot just els havia ofert l'equip Castellet-Molas, que devia semblar que estava més al dia, i no van tenir ocasió, doncs, d'exposar-se a haver de prestar cap atenció a l'estrany personatge que, com a resultat de la repressió, exercida des de fora i reblada amb ferotge masoquisme des de dins, a què va estar sotmesa la cultura catalana en el curs dels anys cinquanta, els més sinistres de tots els anys en què hi ha hagut a Catalunya res que s'assembli a una vida literària, va poder exercir la funció de dragoman oficial de la nostra poesia, però que els anys seixanta es van encarregar d'anar deixant de costat.

L'oblit de l'obra de Carner havia arribat, doncs, a ser, el 1957, pràcticament total. Al mateix temps, el prestigi del seu nom era aleshores almenys tan gran com ho pot ser ara. Però era un prestigi del tot convencional, tocat ja d'un séc de desdeny (un desdeny semblant al que feia tants anys que aclaparava la memòria de Verdaguer i de Maragall), i sense cap força capaç d'induir ningú a llegir-se, del tot seriosament i de cap a cap, l'esplèndida col·lecció que

era aquell volum de *Poesia* de tots els poemes seus que havia jutjat finalment vàlids el poeta més gran de Catalunya. Ningú no es va poder adonar, tampoc, de la deliberació amb la qual, sense cap dubte, Carner havia estat preparant durant molts anys la realització d'aquell acte exemplar, ni de l'abnegada voluntat de perfecció, tota ella al servei de l'objectivitat de l'obra molt més que no pas del prestigi o de l'èxit del seu autor, que l'havia motivat i sostingut. És veritat que Carner havia explicat el seu pla uns quants anys abans, i l'havia justificat d'una manera concloent, però ho va fer en el seu prefaci a *Llunyania,* llibre que es va publicar el 1952 a Santiago de Xile, i del qual molt pocs exemplars devien arribar, doncs, a Catalunya. El 1957, la Catalunya oficial (que aleshores, molt més que ara, era tota privada) no va poder passar de fer veure que a *Poesia* hi havia un llibre nou, titulat *Absència,* al qual va ser atorgada la Lletra d'Or 1958 (quan és el cas que a la secció «Absència» de *Poesia,* que es compon de quaranta-tres poesies, no n'hi ha sinó vint-i-set, a tot estirar, que es puguin considerar com a noves, i de poesies tan noves com aquestes vint-i-set n'hi ha a *Poesia* cent quaranta-vuit, disperses per tot el llibre, amb vint-i-sis, per exemple, a la secció «Mar» i vint-i-vuit a «Lluna i llanterna»). És evident que van ser les ganes de retre homenatge al prestigi del gran poeta més que no pas cap interès seriós que encara suscités la seva obra allò que va fer que es fixés aquell any en Carner la bona voluntat ignorant del grup d'amics que administrava aleshores aquest premi literari. Que *Poesia* era en molts sentits importants un llibre nou, i com a tal l'obra capital del poeta Josep Carner, és allò que el públic més responsable del moment no va arribar a comprendre i que d'ençà d'aleshores ha passat per alt a tothom.

La meva intenció en aquest article és abans que res establir amb una certa precisió els trets principals que caracteritzen *Poesia* com a obra unitària, i destriar, també amb tota precisió, l'origen dels poemes que componen l'obra. Provaré també de fixar, en la mesura en què em serà possible, els criteris que devia seguir Carner en excloure del seu volum de 1957 un total de dues-centes noranta-set poesies que havien estat publicades entre 1904 (any del *Llibre dels poetas*) i 1935 (any de *Lluna i llanterna*), en quinze dels vint-i-dos volums impresos en el curs de cinquanta anys que són la font principal dels materials inclosos a *Poesia.* I assajaré, finalment, de descriure els canvis introduïts per Carner en els seus poemes vells recuperats per *Poesia,* des del punt de vista sobretot de la voluntat de perfecció a què m'he referit fa un moment, tan evident i servida en cada cas per Carner amb un art tan aclaparadorament convincent, malgrat que la mandra de llegir amb l'esperit una mica despert que és el vici més difós entre els nostres lectors professionals hagi establert com un fet que ni tan sols cal esforçar-se a provar la *fable convenue* que les esmenes de Carner als seus poemes no van servir sinó per fer-los perdre tota la gràcia que tenien en les versions primitives. La meva intenció, en suma, és la de reintroduir en el món de la curiositat per la literatura catalana una obra que mai no va arribar a ingressar-hi del tot, per culpa, en primer lloc, del moment en què es va publicar, en el qual la curiositat en qüestió era gairebé tota només interessada i, com a tal, d'una mesquinesa indescriptible (només llegien els escriptors, i tots tenien por de llegir més del compte, no fos cas que hi perdessin la pobra animeta que els sostenia cadascú dins del seu clos obsedit), i, en segon lloc, per culpa dels hàbits de lectura desultòria, per no dir instantània, que en qualsevol cas són característics del públic, professional o no, del nostre país, i que no podien deixar de manifestar-se davant de les nou-centes pàgines de *Poesia,* que calia llegir-se de cap a cap per saber si era un llibre

nou o només una replega de llibres vells, complet o retallat, fidel a les seves fonts o corregit, unitari o fragmentari, i que valia més deixar, doncs, de banda, per evitar-se maldecaps (tant més que la persona del seu autor, que vivia a Brusselles, no demanava pas cap atenció). Confio que els lectors més joves, els que no van tenir res a veure amb els jocs dels mentors presumptes i les patums admeses dels anys cinquanta i seixanta, no trobaran massa insolent que, passats prop de vint anys, els faci la ressenya d'aquest llibre ni que, per ajudar-los a destriar el gra de la palla, n'intenti la vindicació. Al cap i a la fi, és pensant en ells i en els que vindran després d'ells que tenim dret a creure que el va publicar Josep Carner.

1.

Poesia conté un total de vuit-cents cinquanta-un poemes agrupats en tretze seccions, de la manera següent:

Títol de la secció	*Nombre de poemes*
1. «Els fruits saborosos»	18
2. «Lloc»	109
3. «Auques i ventalls»	55
4. «Llegendari»	18
5. «Ofrena»	179
6. «Llunari»	91
7. «Arbres»	61
8. «Cor quiet»	62
9. «Verb»	31
10. «Mar»	44
11. «Nabí»	1
12. «Lluna i llanterna»	139
13. «Absència»	43

(Nota: En l'«Índex general» de *Poesia* hi ha nou títols que pertanyen a grups de poemes i que, per tant, no figuren en el recompte de poemes precedent. Són: «Els tres altars», «Cançons de llogaret», «Torreta», «Verger», «Tres arbres», «Fulles», «Guerra», «Tres vaixells» i «Temes de la lírica nàhuatl».)

De les tretze seccions enumerades, només n'hi ha una que, en el sentit més estricte, correspongui a un llibre dels publicats per Carner abans de *Poesia,* i és «Nabí». En un sentit ja no tan estricte, «Els fruits saborosos» és una secció desglossable del conjunt en la mesura en què conté els mateixos divuit poemes publicats el 1906, i tornats a editar per Carner el 1928, després de sotmetre'ls a una colla d'esmenes molt modestes; el text de *Poesia* és, en canvi, notablement diferent del de les edicions de 1906 i 1928, la qual cosa vol dir, si més no, que el text de les edicions precedents ha estat anul·lat pel text de *Poesia.* Tampoc la secció titulada «Lluna i llanterna» no correspon exactament al *Lluna i llanterna* de 1935: deixant de banda les esmenes introduïdes a *Poesia* en els poemes de 1935, ocorre, en primer lloc, que dos d'aquests darrers («Les tres semblances» i el meravellós «Himne de la recança interminable», de Po Xu-i)

han estat eliminats del volum de 1957, mentre que, en segon lloc, la col·lecció de *Poesia* conté vint-i-vuit poemes que no figuraven a l'edició de 1935. Ni tan sols *Arbres,* que es va publicar el 1953 com a secció desglossada de *Poesia* i anticipació del seu contingut, no va reincorporar-se sense canvis al volum definitiu: un poema del 1953, «Indicis», va passar a la secció «Llunari», mentre que el volum de 1957 conté dos poemes («L'arç i la primavera» i «Conversa») que no es troben en el llibre de 1953.

Quant a la resta de les seccions de *Poesia,* cap d'elles no correspon, en darrer terme, a cap dels llibres publicats per Carner en el curs dels cinquanta anys, entre el 1904 i el 1953, en què es va adreçar al públic per mitjà de la publicació de volums solts. Ni «Auques i ventalls» ni «Ofrena» ni «Cor quiet» no tenen gaire cosa a veure amb els llibres que duien els títols d'*Auques i ventalls* (1914 i 1935), *La inútil ofrena* (1924) i *El cor quiet* (1925). La secció «Auques i ventalls», per exemple, conté cinquanta-cinc poemes, quaranta dels quals procedeixen de les dues edicions d'*Auques i ventalls,* però tres vénen del *Llibre dels poetas,* dos del *Segon llibre de sonets,* un de *Bella terra, bella gent,* un del *Veire encantat,* sis de *La primavera al poblet,* i finalment dos són inèdits; mentre que hi ha un poema d'*Auques i ventalls* de 1914 que ha anat a raure a la secció «Ofrena» de *Poesia* (es tracta de les «Cobletes innocents, dites del conco de vileta»), al mateix temps que un altre de l'edició de 1935 («Boira de la nit») ha estat col·locat a la secció «Llunari». Molt més clara és encara la discrepància entre el contingut de les seccions «Ofrena» i «Cor quiet» i el dels llibres el títol dels quals aquests títols sembla que evoquen. I no cal dir que tampoc no en treuríem res de voler coordinar cap de les altres seccions, «Lloc», «Llegendari», «Llunari», «Verb», «Mar» i «Absència», amb cap dels llibres publicats per Carner abans del volum de *Poesia.* L'aplegament dels poemes a *Poesia,* la seva distribució en seccions, i l'ordre d'aquestes seccions i el dels poemes dins de cadascuna d'elles, són fonamentalment independents de tota relació amb qualsevol dels llibres publicats per Carner abans del 1957, amb l'única excepció del poema *Nabí* i les excepcions relatives dels «Fruits saborosos» i «Lluna i llanterna».

¿Quina és, doncs, la justificació de la distribució dels poemes en les distintes seccions de *Poesia* i de l'ordre establert entre les tretze seccions del volum?

Per començar a veure-hi clar en aquesta qüestió, notem abans que res que la darrera secció, «Absència», on culmina el desenvolupament del contingut del llibre (qualsevol que sigui el pla a què obeeixi l'ordre establert entre les altres seccions del volum), conté també una al·lusió, evident en el seu mateix títol, a la culminació del curs vital del seu autor, assumida no solament com a resultat de determinades circumstàncies històriques que es van combinar d'una manera indestriable amb les lliures eleccions personals de l'home que era Carner sinó també com a última etapa carregada de sentit de la biografia ideal del poeta. Per aquest sol fet, aquesta darrera secció es distingeix i se separa clarament de les altres, on la contingència biogràfica, per molt que intervingui en un gran nombre de poemes, és interpretada immediatament i regularment en termes humans de significació no estrictament individual. En «Absència», en canvi, la contingència biogràfica és constantment al·ludida al mateix temps que tendeix a transcendir-se en la direcció de l'establiment de la figura exemplar de la persona de l'autor, la vida moral del qual deixa de ser merament circumstancial i passa a adquirir la validesa d'un símbol.

Si deixem, doncs, de costat aquesta secció tretzena del volum, la funció peculiar de la qual és prou evident en els termes exposats, no ens costarà gens

de veure que en l'ordenació de les dotze seccions precedents l'autor ha establert una sèrie de simetries fàcilment identificables entre els membres respectius de tres parelles de seccions. En primer lloc, tant la primera secció («Els fruits saborosos») con la dotzena («Lluna i llanterna») es distingeixen de totes les altres pel fet que totes dues són col·leccions de poesies pertanyents a dos gèneres igualment convencionals, per bé que distints, en cap dels quals, d'altra banda, l'experiència personal del poeta no hi pot quedar involucrada sinó d'una manera fonamentalment indirecta, pel fet que tots dos gèneres són en darrer terme igualment exòtics. En segon lloc, entre la secció cinquena («Ofrena») i la secció vuitena («Cor quiet») hi ha una correspondència clara, que és al capdavall la mateixa que ja havia estat establerta entre *La inútil ofrena,* col·lecció de poesies d'amor publicada el 1924, i *El cor quiet,* de 1925, llibre destinat, entre altres coses, a donar indici de l'«assenyament» del poeta. La relació entre les esmentades seccions de *Poesia* és fonamentalment idèntica: també, en contrast amb «Ofrena», que no conté sinó poesies d'amor, «Cor quiet» versa abans que res sobre les experiències i les reflexions del seny, fora, gairebé, de tota urgència que no pugui tenir cabuda dins el clos de la vida casolana. I en tercer lloc, finalment, entre les seccions quarta («Llegendari») i novena («Verb») la correlació tampoc no pot deixar de semblar-nos prou clara si tenim en compte que totes dues es fonamenten en dos ordres distints de ficció mítica, amb l'única diferència que, en el cas de la segona, és cosa entesa que ens cal preveure que hi haurà alguna mena d'ajust entre la ficció mítica en qüestió i la creença personal, mentre que l'entesa entre l'autor i el lector exclou, en canvi, tota pretensió de validesa literal en el cas de les ficcions llegendàries.

L'ordre establert per les simetries que acabo d'assenyalar és prou rigorós i ens obre el camí per explicar-nos la funció relativa que tenen dins l'ordre conjunt les altres seccions de *Poesia* no involucrades en les esmentades simetries. Fixem-nos abans que res en les seccions segona i tercera, «Lloc» i «Auques i ventalls», l'afinitat entre les quals és molt gran, malgrat que hi hagi entre l'una i l'altra una certa diferència de to: el tema estricte de les dues seccions és el país català («Lloc» hauria pogut perfectament dur el títol de «Bella terra, bella gent»), que és tractat potser més seriosament a «Lloc» (que és on surten els poemes expressament patriòtics de Carner) i que és vist potser amb més ironia a «Auques i ventalls», però que en tots dos casos és presentat pel poeta com l'àmbit social que el fonamenta humanament i que ell accepta sense cap altra reserva que les que no pot deixar d'introduir-hi el seu esforç de recreació imaginativa. És, en tot cas, la cara de la seva experiència més objectivada en estils de vida que no li pertanyen com a bé personal exclusiu, però que no deixen de formar part del seu ésser efímer, allò que el poeta ha rescatat en aquestes dues seccions per tal de donar-ho al lector com a possessió comuna, i potser com a testimoniatge de la solidaritat original entre els dos, que roman a la base de tota divergència ulterior en el procés de personalització que serà el curs vital de cadascun d'ells. La funció d'aquestes dues seccions, que vénen immediatament després de la primera, ocupada pels convencionals, i mig puerils, «Fruits saborosos», és clarament la d'introduir-nos en el món humà heretat i assumit per Carner i que és alhora també en bona part un món del tot nostre. Les dues seccions que se'ls oposen a l'altre extrem de la sèrie, la desena («Mar») i l'onzena («Nabí»), pertanyen del tot, en canvi, al món que el poeta ha elegit per ell, no pas per posar-lo en contrast amb l'altre, certament, però sí per desenvolupar-hi la seva experiència i el seu pensament en la plenitud de la seva llibertat personal i més enllà de tot condicionament inicial, lluny de la seva

terra, si convé, i deslligat de les seves figures, gairebé tant com ho estan els poemes, tots ells traduïts, de la secció de «Lluna i llanterna» que les segueix immediatament i que clou la sèrie de les dotze seccions que estem considerant amb una atestació de saviesa millenària.

Quant a les dues seccions centrals de tota la sèrie, la sisena («Llunari») i la setena («Arbres»), estan clarament a mig camí entre la relativa despersonalització social representada per les seccions segona i tercera i la, també relativa, personalització individual de què ens ha semblat que eren exponents les seccions desena i onzena. Tant a «Llunari» com a «Arbres», en efecte, és la naturalesa, no adversa, sinó humanitzada i convertida en darrer terme en experiència íntima, que és posada al servei de l'objectivació de la vida moral de l'autor, que sembla ajustar-se als seus canvis estacionals i seguir-ne les mutacions com si fos en ells que residís originàriament la font de tot sentit. Entre les dues seccions que estan presidides, com fa un moment hem vist, per la noció de la comunitat (la segona, «Lloc», i la tercera, «Auques i ventalls») i les dues seccions que són producte de la plena personalització del seu autor fora de la circumstància nativa (la desena, «Mar», i l'onzena, «Nabí»), aquestes dues seccions centrals, regulades per la idea de la naturalesa com a semblança pròpia de l'home i de les seves variacions, incorporen el Carner més estable i característic, al mateix temps que el més abnegat i deseixit de si mateix, aquell del qual podem dir amb més veritat que només el mou l'egoisme suprapersonal del seu geni. Quan va morir Carner, el 4 de juny de 1970, un nenet d'un collegi de Barcelona a qui el mestre va preguntar si sabia qui era va respondre: «Era un senyor que sortia a passejar pel camp i que després explicava el que havia vist» (ho va publicar el «Tele/eXpres»). Cap descripció del gran poeta que hagués provat de fer la persona més sàvia no hauria pogut ser més justa.

L'aplegament dels poemes de Carner a *Poesia,* la seva distribució en seccions i l'ordenació d'aquestes seccions responen, doncs, a un pla unitari que pot ser identificat amb una precisió suficient. No cal, em sembla, que provi de justificar ara l'ordre dels poemes dins de cada secció, que el lector pot confiar que respon també a una certa idea deliberada de la ment de l'autor i no pas a qualsevol atzar fortuït. Creure el contrari fóra, si més no, una greu impertinència contra Carner, que no sembla pas que hagi estat persona inclinada a presentar-se, ell o res seu, davant del públic com deixat de la mà de Déu.

2.

Entre 1904 i 1953, és a dir, en el curs de cinquanta anys, Carner va publicar un total de vint volums de versos, cinc dels quals són, en part, antològics, que són els següents: *La inútil ofrena,* de 1924; *Sons de lira i flabiol,* de 1927; *Paliers,* de 1950; *Llunyania,* de 1952, i *Arbres,* de 1953. En el curs d'aquests anys, Carner va fer una segona edició del seu tercer llibre, de 1906, *Els fruits saborosos* (1928), que ja he indicat que va corregir només moderadament, i també d'un llibre de 1914, *Auques i ventalls* (1935), corregit i augmentat amb onze poemes del tot nous (més un que ja havia sortit a *Bella terra, bella gent*), i d'un altre de 1918, *Bella terra, bella gent* (1936), corregit igualment (i amb un poema suprimit). Finalment, el 1910 va sortir *La malvestat d'Oriana,* narració en prosa que conté deu poesies. El nombre de poesies publicades per Carner en el curs d'aquests cinquanta anys en els vint-i-quatre volums referits (que es redueixen a vint-i-dos, si descomptem les dues segones edicions que no

contenen poemes nous) s'eleva exactament a un miler, i d'aquestes mil poesies n'hi ha a *Poesia,* sota una forma o altra, set-centes tres.

Que Carner, en els cinquanta anys del cas, arribés a publicar exactament mil poesies (s'entén que em refereixo només a les poesies publicades en els volums esmentats: no sé res de precís sobre el nombre de poesies disperses que Carner no va aplegar mai en cap dels seus llibres) pot haver estat del tot deliberat: al cap i a la fi, *Arbres* va sortir en el moment just, l'any 1953 precisament, i sense que res impedís Carner d'afegir o treure per tal d'aconseguir la xifra ideal. De totes maneres, la qüestió no té cap importància que no sigui merament anecdòtica. Molt més important és el fet que els mil poemes en qüestió van quedar reduïts a set-cents tres en ser aplegats a *Poesia,* i que a aquests set-cents tres se n'hi van afegir cent quaranta-vuit per tal d'atènyer la xifra de vuit-cents cinquanta-un poemes, que és el nombre total dels que conté el volum de 1957.

La taula de la p. 23 permetrà al lector de fer-se càrrec amb tota precisió de la procedència dels poemes inclosos a *Poesia* (i també d'on se situen les «pèrdues» que tant desesperen els llepafils que, potser per no haver-ne de llegir res, lamenten l'existència del volum de *Poesia* com una catàstrofe nacional i gairebé com una injúria que els ha estat feta a ells personalment).*

El lector que no faci sinó fixar-se en les xifres absolutes que li dono seguidament es pot quedar esgarrifat veient que de tots els poemes publicats per Carner en el curs de cinquanta anys només un 70'3 % va ser inclòs a *Poesia,* mentre que en va quedar fora un 29'7 %. Convé que el lector també es fixi en el fet que dos-cents quaranta dels poemes exclosos, que equivalen a un 80'8 % del total consignat de dos-cents noranta-set, pertanyen a sis dels set llibres publicats per Carner entre 1904 i 1912, és a dir, entre els seus vint i vint-i-vuit anys (i ens consta que tots els poemes del *Llibre dels poetas* havien estat enllestits i donats a imprimir abans que Carner arribés a fer dinou anys). En l'esmentat pròleg a *Llunyania,* referint-se globalment als poemes que tenia

* El lector no cal que es pensi que m'invento cap fantasma. El diari «Avui» del 26 de maig de 1976 va publicar la carta següent del senyor Jem Cabanes: «Acabo de llegir al diari "Avui" la nota, i queixa, del senyor Antoni Comas sobre l'edició de la poesia completa de J. S. Pons. Crec que té tota la raó del món, i les illustracions amb què confirma el seu comentari són ben categòriques. I més se n'hi hauria pogut afegir. ¿Com és que, després de la catàstrofe que representà l'experiència anterior de Carner, encara hi ha qui reincideix en mutilacions que no tenen perdó de Déu i, en opinió personal, cap mena de justificació? Voldria creure que serà l'últim disbarat d'aquesta mena i que el senyor Comas serà escoltat, com s'ho mereix. Mentrestant, deixeu-me clamar per una edició crítica, és a dir *respectuosa,* de Carner i de J. S. Pons... i de qui més calgui». Al seu torn, el senyor Comas havia escrit (a l'«Avui» del 23 de maig): «Jo no goso demanar una edició crítica de l'obra poètica de Josep Sebastià Pons, tot i que són molt interessants les solucions ortogràfiques inicials, la progressiva supressió o substitució de rosellonismes, les esmenes i la revisió de versos —en general molt encertades, a diferència del que féu, per exemple, Josep Carner. Ara, el que sí em sembla que calia era posar en un apèndix els poemes suprimits. Perquè aquests poemes, malgrat la posterior voluntat del seu autor, *foren escrits i existeixen* en les primeres edicions. I qui vulgui estudiar, no ja l'obra poètica de Pons, sinó la història de la poesia catalana al Rosselló, no els podrà negligir i hi haurà de recórrer». El senyor Comas sembla tendir a creure que cal reeditar tot el que ha estat editat una sola vegada, ja que tot el que estat editat pot ser matèria d'estudi, i l'únic valor que sembla tenir per a ell la literatura és el fet que pot ser matèria d'estudi. Això o, vés a saber, potser no editar mai res de res, cosa que ens alliberaria d'alguns maldecaps. El senyor Comas no sembla saber que les biblioteques estan destinades, entre altres fins, a guardar tot de coses que foren escrites i existeixen, i que són matèria d'estudi, però que no hi ha cap de reeditar ni mai editar, sobretot contra la voluntat expressa del seu autor.

	Nombre de poemes	Totals parcials	Inclosos a *Poesia*	Totals parcials	Exclosos de *Poesia*	Totals parcials
1904 LlP	81	81	13	13	68	68
1905 PrS	74	155	9	22	65	133
1906 FrS	18	173	18	40	—	»
1907 SeS	75	248	21	61	54	187
1910 MaO	10	258	4	65	6	193
1911 VeG	62	320	32	97	30	223
1912 Mon	35 [1]	355	18	115	17	240
1914 PaV	63	418	39	154	24	264
1914 AuV	34	452	31	185	3	267
1918 BTBG	65	517	63	248	2	269
1920 OrC	52	569	43	291	9	278
1924 InO	33	602	26	317	7	285
1925 CoQ	83	685	75 [2]	393	8	293
1927 SLF	5	690	5	398	—	»
1933 VeE	70	760	70	468	—	»
1935 AuV$_2$	11 [3]	771	10	478	1	294
1935 PrP	60	831	59 [4]	536	1	295
1935 Ll-Ll	113	944	111	647	2	297
1941 Nabí	1	945	1	648	—	»
1950 Pal	11	956	11	659	—	»
1952 Llu	29	985	29	688	—	»
1953 Arb	15	1.000	15	703	—	»
1957 *Poesia*			148	851		

(1. *Les monjoies* conté trenta-sis poemes, però un d'ells, «La proposta», prové de *Verger de les galanies*.

2. La segona de les «Cançons de llogaret», «Idilli», surt dues vegades, amb lleugeres variants, a *Poesia*, a les pàgines 133 i 510, respectivament, i per tant val per dues a efecte del recompte.

3. A més d'onze poemes nous del tot, la segona edició d'*Auques i ventalls* conté «Vida i miracles d'una ginestera», que prové de *Bella terra, bella gent*.

4. Els dos poemes que ocupen, respectivament, les pàgines 25 i 26 de *La primavera al poblet* han estat ajuntats a *Poesia* en un de sol, titulat «Portal de la primavera», i a efecte del recompte valen, per tant, per un de sol.)

intenció d'excloure de l'edició conjunta en la preparació de la qual treballava aleshores, Carner va expressar de la manera més taxativa la seva autoritat damunt la seva obra i potser el seu desig (no del tot confiat, segurament) que el lector fos capaç de respectar-la: «He relegat, naturalment, a l'oblit», escrivia, «una part d'aquella producció dissortada, i això no crec que pugui condemnar-ho ningú». El lector que, tanmateix, encara es pensi que li convé seguir estant esgarrifat i que té dret, malgrat tot, a demanar comptes, no se sap ben bé a qui, pel fet que Carner, fa molts anys, va ser molt jove i va escriure i va publicar molt i més tard hauria preferit, sembla, haver publicat una mica menys i va, per tant, decidir de «relegar a l'oblit» una part de la seva obra, aquest lector potser val més que assagi d'invertir el seu judici i que, en lloc de lamentar-se, provi de sentir una mica de gratitud pel fet que Carner va salvar, de totes

maneres, fins a cent quinze poemes escrits originalment en aquell mateix període juvenil del qual no va tenir potser ni temps ni ganes de rescatar-ne també els esmentats dos-cents quaranta. Carner ja va fer prou esmerçant en la correcció dels cent quinze poemes en qüestió tot l'esforç que calia per poder-los incloure a *Poesia* d'una manera adequada al caràcter d'aquest volum com a obra unitària. Creure que Carner hauria hagut d'anar més lluny que no ho va fer en el sentit indicat fóra una molt grossa insolència i francament temerari. I allegar que, baldament el seu autor no els hagués corregit, els poemes exclosos haurien hagut d'haver-se tornat a imprimir d'una manera o altra en el volum de *Poesia* (que és el que es va fer amb la prosa i el teatre de Carner en el volum d'*Obres completes* del 1968) fóra entestar-se a no voler reconèixer la significació capital del volum de *Poesia* com a obra de Carner, distinta dels vint-i-quatre volums la publicació dels quals va precedir la d'aquest volum i summa total de la seva poesia (malgrat que no sigui al mateix temps la recopilació de tots els seus poemes), que és justament la qüestió en litigi.

Acceptem, doncs, honestament, que, des del punt de vista del que Carner volia obtenir amb *Poesia,* calia «relegar a l'oblit» les esmentades dues-centes quaranta poesies juvenils (la qual cosa no vol pas dir que nosaltres hàgim de fer el mateix, és clar, i el dia que finalment es pugui arribar a fer una edició crítica de l'obra poètica de Carner, en la qual caldrà que la significació capital de *Poesia* sigui del tot reconeguda i respectada, caldrà també recuperar aquestes poesies juntament amb totes les altres). Quant a les altres cinquanta-set, val la pena que ens ho mirem una mica de més prop. Les vint-i-quatre poesies de *La paraula en el vent* que no van ser incloses a *Poesia* sospito que no van ser preses en compte gairebé totes elles per raons personals que demanen un estudi atent (que em reservo de fer en una altra ocasió). De les tres d'*Auques i ventalls* (1914), dues («A un integrista de paraula tan abundosa com embarbussada» i «Vila aragonesa») ja van ser excloses de la segona edició d'aquest llibre, i la tercera («Ecs!») és molt possible que no fes cap gràcia al galifardeu que exercia la censura a Madrid en aquell temps. Devia ser aquest mateix galifardeu analfabet que es va carregar els dos poemes que falten de *Bella terra, bella gent* («Pau camperola», un esplèndid poema horacià que acaba així:

> I vindrà a ton casal, oh Catalunya,
> la llibertat, de lluminosa fímbria,
> que no coneix la cua d'ull penosa
> de la misèria,

i «En l'inici de la nova Generalitat de Catalunya», que cal dir que tracta de la Mancomunitat del senyor Prat i no pas de la Generalitat del coronel Macià). El poema eliminat de *La primavera al poblet* és una traducció de Boccaccio. No em puc explicar de cap manera la supressió d'«En el concert», de la segona edició d'*Auques i ventalls,* ni tampoc la del ja esmentat «Himne de la recança interminable», de *Lluna i llanterna,* que són tots dos (i cadascun d'ells d'una manera molt diferent) excel·lentíssims. I, de fet, tampoc no em puc explicar a primera vista la supressió de la major part dels vint-i-quatre poemes que falten de *L'oreig entre les canyes, La inútil ofrena* i *El cor quiet.* Ara, en això, justament, és on el criteri de Josep Carner no pot deixar de prevaler per damunt de qualsevol criteri que ens puguem empescar de tenir nosaltres. Són molts els poemes de Carner que, el que és nosaltres, som prou feliços de llegir i que no ens sembla pas que tinguem cap dret a retreure'ls res i que, tanmateix, un savi

més savi que ningú de nosaltres va saber comprendre que no els podia deixar passar de cap manera, per la senzilla raó que ell, Josep Carner, podia esmerçar-se, i calia que s'hi posés, a fer-los molt millors.

Que el lector no es pensi que em vull limitar a fer terrorisme i a domesticar-lo amb les meves frases. Al contrari, d'això que dic, li'n donaré immediatament la prova. Llegim, en efecte, els tres poemes següents, exclosos tots tres de *Poesia*. El primer pertany a *L'oreig entre les canyes*:

ESTIU

D'amor em plau la xafogor;
mes, per gaudir més temps, al caire
de ta encantada resplendor,
vull una mica d'aire.

Oh persiana sens frescor!
Oh encès jardí sens un cantaire!
Oh cor glatint en l'ofegor!
Vull una mica d'aire.

Fes, amb ta boca de dolçor,
com un intent de mot, no gaire;
amb ta parpella un tremolor:
vull una mica d'aire.

Els altres dos surten del *Cor quiet*:

EN UNES NOCES

Ara que s'esparraquen les glicines
voltades del deler dels abegots
i es baden al roser les roses fines
i el saüquer floreix pels reguerots,

és el temps que En Martí sent sa paraula
resposta per a sempre sota el cel
i trobant-se marit, segut a taula,
veu gent mudada, com darrera un vel.

Adora aqueixa destra que elegies:
és rosa, lliri, gessamí florit;
lluna al creixent que té només tres dies
és l'ungla rosa al capciró del dit.

Més duradora, més amorosida
que la cintura lleu i el llavi roig,
es clou aquesta mà damunt ta vida:
és ton enardiment i ton estoig.

Acaten son voler totes les coses;
i bandejant-nos als pobrets mesquins
ella mana al plugim que badi roses
i al vent que les esfulli pels camins.

Sols això és veritat. Nosaltres ara,
amics, parents, som ombres a ton volt.
Aquesta mà dolcíssima i avara,
que amb un anell etern has fet preclara,
el cel t'acosta, si t'amaga el sol.

I finalment:

CANÇÓ DE LA MUDANÇA

Camí petit i seguit
en el món fa la Mudança;
res no mira fit a fit
ni amb odi no s'abalança;
és el conhort del petit,
l'amiga de l'Esperança;
s'emmena el dol i el brogit,
muda el turment en recança,
camina de dia i nit,
de dia i nit i no es cansa.
—¿Què és, doncs, el que fas,
Mudança?
—No faig sinó un pas
de dansa.

Tu fas la tasca tan bé
que ningú no t'endevina;
al teu costat és groller
el fil de la teranyina;
tu dius que tot s'esdevé
i a l'endemà que tot fina;
per tu reclòs no seré
dins una vida mesquina,
ni enyorós de cap plaer
ni sorrut que s'enverina.
De tu jo vull ser
joguina.
També dansaré,
Divina.

És tan bell el teu dansar
que mou l'arbre, el cel, les ones!
Nostre dia jovençà
només riu si tu el corones.
Un dolç anhel fas brollar
de les més ertes estones;

per no sotjar-te caldrà
jeure a les fosses pregones;
daures el jorn que se'n va;
la nit, cantant, estalones.
L'enuig, el lluitar,
les fones,
amb un riure clar
perdones.

¿Qui acabaria de dir
els teus presents, oh Mudança?
Em fas lliure fins de mi
i tot u en la recordança;
a mon pobre cos mesquí
dónes abric i alleujança;
en mon noble foc diví
hi ets l'oreig i la frisança:
la Mort em faràs venir
i la Benaventurança.
Sona, si ma fi
s'atansa.
Sona, violí
de dansa.

He citat aquests tres poemes, primer que res perquè tots tres van ser exclosos del volum de *Poesia,* però també perquè estic segur que de qualsevol dels tres el lector que estimi una mica Carner estarà disposat a dir que no hi veu res que no sigui excellent i que als seus ulls, per tant, no hi ha cap raó que en justifiqui la pèrdua. El cas és, però, que cap d'aquests tres poemes tampoc no ha estat perdut. Carner els va rescatar després de tot, però no pas el 1957 a *Poesia,* sinó el 1966 en *El tomb de l'any* (una tercera part del qual està feta de noves versions de poesies velles, cosa que no sembla pas haver estat advertida per ningú). Tornem-los a llegir, doncs, però ara tal com Carner va creure que calia que ho fossin definitivament:

AL FORT DE L'ESTIU

Tantost l'amor és xafogor.
Perquè jo resti més al caire
de ta immutable resplendor,
vull una mica d'aire.

Cau, persiana, sense por.
Jardí roent sense un cantaire:
mon cor, vençut per l'ofegor,
vol una mica d'aire.

Dama gentil, tota dolçor,
prova un intent de dir, no gaire —
i, amb ta parpella, un tremolor:
vull una mica d'aire.

NOCES

Ara que s'esparraquen les glicines
sota el bes tafaner dels abegots,
i es primmiren amb urc les roses fines,
i el saüquer floreix pels reguerots,

seu amb l'amic la dolça emparaulada
que ja, greument, li ha concedit el cel;
marit de fa ben poc, en la taulada
veu gent guarnida com darrera un vel.

Rostres amics que us acompanyen ara
són només ombres que l'esguard confon.
La tendra mà dolcíssima i avara
al cel t'acosta, si et desprèn del món.

CANÇÓ DE LA MUDANÇA

Cada dia un nou delit
ens proposes, oh Mudança;
al malastruc, al ferit
confortes amb l'esperança;
si veus el goig, fas un crit,
i ell somriu i ja s'atansa;
voldries, de dia i nit,
esvair tota recança.
—¿Què és, doncs, el que fas,
Mudança?
—No faig sinó un pas
de dansa.

La tasca menes tan bé
que el més esquerp se t'inclina;
tens el somriure lleuger
de qui amoixa i endevina.
Per tu reclòs no seré
en cap estada mesquina,
ni fermat a cap plaer
ni avesat a cap metzina.
De tu jo seré
joguina;
també dansaré,
veïna.

Com és dolç el teu dansar,
com és tendre el que enraones;
mant plaer fas somniar
i hom diria que ens el dónes.
Desvetlles l'amor, oidà,

en les més dolces estones;
somrius quan el sol se'n va;
la nit, cantant, estalones.
Vers qui et sap cridar
peones;
el qui et malmenà
perdones.

No em facis retret a mi
ni jo et bescanti, Mudança.
Vaig per un negre camí
i em rosega l'enyorança.
Sé que el dia de ma fi
em diràs: —Ara, descansa—
i la mort faràs venir
i potser la Benaurança.
Sona, si ma fi
s'atansa,
darrer violí
de dansa.

Bé: ¿no és veritat que tot allò que fa un moment tots havíem pensat, sobre la primera versió d'aquests poemes, ara resulta que no val res? No hi ha dubte que, a tots, la saviesa de Carner ha acabat fent-nos caure la cara de vergonya. I és aquesta al capdavall la demostració (pur terrorisme també, però d'una altra mena) a què volia arribar.

3.

D'una banda, doncs, Carner, en aplegar en un volum tota la seva obra poètica de cinquanta anys i escaig, va creure que tenia dret, i que li calia fer-ho almenys provisionalment, a «relegar a l'oblit» tot allò que, per una o altra raó, en els seus versos vells no satisfeia certs criteris mínims d'excel·lència sobre els quals, és clar, no sabem res fora del que podem inferir de la lectura dels poemes descartats (lectura que, en qualsevol cas, quedava fora de l'abast del públic al qual estava destinat el volum de 1957 i que només seran capaços de creure's que calia fer-li accessible els professorets de literatura sotmesos a l'estranya perversió de pensar-se que els llibres s'escriuen per a ells més que no pas per donar goig a les criatures). De l'altra, però, Carner va fer tot el que calia per aconseguir de satisfer els seus criteris mínims corregint pràcticament totes, i refent molt sovint de cap i de nou, les set-centes tres poesies rescatades del miler publicat per ell entre 1904 i 1953. En imposar-se aquesta feina, Carner va tenir abans que res en compte el fet que, en qualsevol cas, els seus versos estaven potser massa plens de les petites faltes que tant obsedeixen els mestre-tites i que, tanmateix, convé evitar del tot, encara que només sigui per donar bon exemple. «Vaig començar a escriure i a publicar», recorda Carner en el seu pròleg a *Llunyania,* «en una època de gust indecís, de verb literari encara fluctuant, de benvolença corrosiva envers migrades valors: afany, en el poc, de fer feix de tot el possible. ... Avui ... ens pertoca d'atènyer el nivell exigent de les grans literatures ... Cadascú de nosaltres ha de créixer, i bé pot:

la gran virtut de la llengua li ho permet». Va ser primer que res el respecte a aquesta «gran virtut» que va obligar Carner a replantejar-se en un nombre molt elevat de casos la factura de tot un vers, i fins i tot d'estrofes senceres, per tal d'evitar tot un seguit d'incorreccions que en elles mateixes podien semblar mínimes, però que a la llarga haurien empastifat grollerament un text que calia que fos de cap a cap impecable. És el cas, per exemple, del darrer vers d'aquesta estrofa de «Camperola llatina»:

I mai sabràs que dins la terra amiga
jeu enterrada una deessa antiga
que vetlla per la gràcia del teu gest,

que tots els lectors que havia tingut Carner guardaven a la memòria, i que tanmateix calia corregir (perquè la sinèresi que converteix en un diftong creixent les dues darreres síl·labes de «gràcia» era una llicència que no es podia permetre el Carner rigorosíssim d'aleshores — per bé que se la va autoritzar el Carner altre cop més lax de *Bestiari*), i que Carner, doncs, va esmenar, però no pas de cap manera mecànica, sinó fent un nou vers esplèndid, aquest:

que et vetlla encara, compassant-te el gest,

tan excel·lent com el primer, i al mateix temps tant més expressiu que el primer com ho és un bon Tizià comparat amb un bon Correggio, i que de totes maneres els lectors avesats al vers primer, i que no estaven pas disposats a deixar que Carner els tragués de polleguera, van rebutjar com un escàndol. Com aquest, són innumerables els exemples que podria citar d'esmenes que va fer Carner, motivades per criteris que en darrer terme hauríem de buscar a les gramàtiques i diccionaris, que són una de les fonts de les normes que s'imposa tot escriptor que vulgui fer bona feina. I, com aquest, són molts també els exemples de la recreació de la seva intenció original a què va procedir Carner només per tal de netejar el seu text de tota incorrecció que, d'una manera o altra, traís, encara que fos mínimament, la venerada «gran virtut» de la seva llengua, de l'única llengua que li permetia d'escriure d'acord amb el seu talent.

Al mateix temps, però, Carner també es va haver de replantejar l'entitat com a obra i la justificació com a poema de cadascuna de les poesies velles que va incloure a *Poesia,* i malgrat que la major part hi va poder ingressar sense haver de sofrir canvis excessius, són moltes, de totes maneres, les que Carner va corregir dràsticament en alguns passatges i fins i tot de cap a cap, generalment per tal d'aconseguir de temperar-ne el to, precisar-ne i enriquir-ne els detalls i travar-ne la textura, i n'hi ha un nombre no pas gaire petit que Carner, senzillament, només va aprofitar per escriure un poema nou. És també en el seu pròleg a *Llunyania* que hem de trobar la justificació explícita per part de Carner de la seva manera de procedir. «Tinc viu sentiment», hi deia, «de la meva propietat sobre el que hagi cercat de fer i que trobi, a desgrat de la provatura, informe: em pertany, perquè em resta a fer-hi; en canvi, si alguna cosa meva em sembla, dins el límit de les meves possibilitats, com reeixida, sento que se m'emancipa, i esdevé del comú —si el comú la vol—. I, altrament, goso pensar que tinc, com qualsevol *altre* que em llegeixi, el dret de jutjar-me, però reivindico, com un privilegi particular, el de la meva esmena, tot i saber que no la puc escometre sinó a la llum d'un cert estat de consciència en un cert moment». La restricció final sembla que sigui una concessió important a favor

d'un pretès deure que tindria l'autor de respectar l'autonomia de l'obra seva ja publicada, però en darrer terme no vol dir res, ja que és només l'autor qui pot decidir quines són les condicions que l'autoritzen a esmenar-se. Al capdavall, doncs, Carner no va poder sinó procedir d'acord amb el seu criteri, sobre el qual, a l'igual que sobre el criteri que el va dur a excloure de *Poesia* determinats poemes i no uns altres, no podem saber res sinó el que arribem a inferir de la lectura de cadascun dels set-cents tres poemes inclosos a *Poesia* que ja havien estat publicats en els vint-i-dos volums que han estat enumerats més amunt.

No ens és possible, evidentment, d'embarcar-nos ara en una lectura com la que acabo de suggerir, que, per poc explícita que fos, i encara que només versés sobre una mostra reduïda d'uns quants poemes significatius, faria interminable aquest article. De fet, però, qualsevol mostra mínima a la qual convinguéssim que ens era lícit de limitar el nostre examen no seria pas gaire diferent de la mostra de poemes exclosos inicialment de *Poesia,* però reincorporats a l'obra poètica de Carner per mitjà de la seva inclusió en *El tomb de l'any,* que he citat en la secció 2. Potser valdrà la pena, doncs, que, abans d'acabar, provem d'extreure de la nostra lectura d'aquests tres poemes alguns criteris explícits que justifiquin els canvis que hi va introduir Carner, criteris que, al capdavall, no podran sinó ser anàlegs als que van presidir la feina de correcció feta per Carner amb els poemes inclosos a *Poesia.*

En el cas d'«Estiu», totes les correccions són de detall, i potser no ens costarà de veure que totes estan destinades a, per dir-ho així, «assossegar» el poema. En el primer vers, un enunciat del tot objectiu substitueix la intervenció explícita de la persona que parla expressant un sentiment seu; en els vv. 2 i 3, desapareix una conjunció adversativa (font d'agitació emotiva), mentre que dins de la subordinada final queda incorporada una determinació adverbial que abans havia quedat solta i com baldera (i «immutable» té, em sembla, una connotació més estàtica, o almenys més exclusivament només estàtica, que no pas «encantada»); en els vv. 5-7 desapareixen les tres oracions exclamatives paral·leles, al mateix temps que «vençut», molt més que «glatint», reforça la impressió d'aclaparament i consegüent immobilitat ja suggerida per «immutable»; i, en el v. 9 de l'estrofa final, no hi ha dubte que l'estructura bimembre del vers, que és la novetat més important d'aquesta estrofa, s'adiu del tot, més que no pas la versió primitiva, amb la parsimònia de la conducta imposada per la situació representada, i no tan solament descrita, en el poema (al mateix temps que calia, és clar, recuperar l'adreçament a la segona persona, perdut a la segona estrofa). El cas d'aquest poema seria un exemple de la intenció, que he assenyalat més amunt, de temperar el to dels seus poemes que em sembla que va presidir d'una manera particularment important la feina de correcció de Carner.

És evident que és, en canvi, la intenció de travar-ne la textura (i aconseguir de fer més tesa, simplificant-la, l'estructura), allò que va dur Carner a reduir a menys de la meitat l'extensió d'«En unes noces», de la versió final del qual han quedat fora tres estrofes, que no eren sinó preparació de l'esplèndid vers, ara penúltim, que és del tot clar en la segona versió que per si sol basta a sostenir el no menys esplèndid darrer vers.

Finalment, el caràcter reiteratiu predominant que té en la seva versió original la «Cançó de la mudança» ha estat del tot controlat en la segona versió, no solament gràcies al fet que les estrofes han estat abreujades amb la supressió de dos versos, sinó també perquè dins de cada estrofa ha estat establert

un ordre discursiu molt més clar, i a més i sobretot perquè la darrera estrofa ha passat a ser, clarament, la conclusió del poema. També en aquest cas l'estructura del poema ha estat reforçada i dotada d'una progressió que era gairebé imperceptible en la primera versió, però, si ens hi fixem bé, veurem que, això, Carner no ho va poder aconseguir en aquest poema sinó escrivint-lo gairebé tot de cap i de nou, mentre que en el cas d'«En unes noces» en va tenir prou amb retallar-ne tot el que sobrava.

La brevíssima anàlisi que acabo de fer d'aquests tres exemples hauria de bastar perquè el lector quedés orientat sobre els criteris que devien presidir la feina de Carner com a corrector de la seva pròpia obra en preparar l'edició del volum de *Poesia*. És clar que això no vol pas dir de cap manera que el lector hagi de quedar convençut que els canvis a què Carner va sotmetre els seus poemes siguin en cada cas els encerts evidents que sí que em sembla que són tots els que hem observat en les poesies analitzades (que, d'altra banda, prou sabem que ni tan sols pertanyen a *Poesia*). No és, però, de convèncer el lector que m'he proposat, sinó més aviat d'invitar-lo a adquirir, i això abans que res per mitjà de la informació que li he donat, certa disposició a creure que potser sí que *Poesia* de Carner és el gran llibre que jo li asseguro que és i, doncs, a provar de verificar-ho de l'única manera que es fan aquestes coses, que és llegint-se el llibre.

JOAN FERRATÉ.